

Universiteit
Leiden
The Netherlands

**Leken trekken tot Gods Woord. Dirc van Herxen
(1381-1457) en zijn Eerste Collatieboek**

Beek, J.L. van

Citation

Beek, J. L. van. (2009, November 25). *Leken trekken tot Gods Woord. Dirc van Herxen (1381-1457) en zijn Eerste Collatieboek. Middeleeuwse studies en bronnen*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/14441>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/14441>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Afkortingen

BNM	Bibliotheca Neerlandica Manuscripta
GS	Grootseminarie
ISTC	Incunabula Short Title Catalogue
KANTL	Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde
KB	Koninklijke Bibliotheek
MCC	Museum Catharijneconvent
OGE	<i>Ons geestelijk erf</i>
ÖNB	Österreichische Nationalbibliothek
RAN	Regionaal Archief Nijmegen
TNTL	<i>Tijdschrift voor Nederlandse taal- en letterkunde</i>
UB	Universiteitsbibliotheek

Bibliografie

Handschriften

- Amsterdam, UB I G 47
Arnhem, Openbare Bibliotheek 7 (geraadpleegd op microfilm)
Brussel, KB IV 124 (hs. B)
–, KB 1805-08 (geraadpleegd op microfiche)
–, KB 2559-62
–, KB 19549
Den Haag, KB 75 E 12
Deschamps 1966 – J. Deschamps, *Inventaris van de Middelnederlandse handschriften van de Koninklijke Bibliotheek van België*.
3 dln. (Ex. Leiden, UB, collectie BNM).
Keulen, Stadtarchiv GB 4° 166 (geraadpleegd op microfilm)
Leiden, UB BPL 2231 (hs. L)
–, UB BPL 3477
–, UB Ltk. 251
–, UB Ltk. 336
–, UB Ltk. 1874
Leuven, Maurits Sabbebibliotheek MS 5000 12 B I (olim Nijmegen, Provinciebibliotheek van de Jezuïeten MS
5000 12 B I)
Londen, British Library, Add. 10287 (geraadpleegd op microfilm)
Nijmegen, UB 188 (geraadpleegd op microfiche)
San Marino, Huntington Library HM 1048 (geraadpleegd op microfilm)
Utrecht, UB 3 L 6 (hs. U)
–, UB 8 E 29 (hs. U-lat)

Gedrukte werken

- Aanwinsten 1969 – *Vijftien jaar aanwinsten sedert de eerste steenlegging tot de plechtige inwijding van de Bibliotheek*. Brussel, 1969.
(Tentoonstellingscatalogus).
Acquoy 1888 – J.G.R. Acquoy, *Middeleeuwse geestelijke liederen en leisen, met eene klavier-begeleiding naar den aard hunner tonen*. 's-Gravenhage, 1888.
Alberts en Hulshoff 1958 – W.J. Alberts en A.L. Hulshoff, *Het Frensweger handschrift betreffende de geschiedenis van de Moderne Devotie*. Groningen, 1958. (Werken Historisch Genootschap Derde serie 82).
Baaij 1962 – A.M. Baaij, *Jhesus collacien. Een laatmiddeleeuwse prekenbundel uit de kringen der Tertiarissen*. Zwolle, 1962.
(Zwolse drukken en herdrukken voor de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden 40).
De Baere 1991 – Jan van Ruusbroec, *Opera omnia*. Dl. 10: Red. G. de Baere e.a. Tiel [enz.], 1991. (Corpus Christianorum Continuatio Mediaevalis 110).
Bäumker 1888 – W. Bäumker, *Niederländische geistliche Lieder nebst ihren Singweisen aus Handschriften des XV. Jahrhunderts*.
Berlijn [enz.], 1888.
Bange 1985a – P. Bange, 'Geert Grotes visie op de vrouw en het huwelijk'. In: OGE 59 (1985), p. 421-434.
Bange 1985b – P. Bange, 'So is echtschap goet mer sy is niet te raden aen te gaen; kanttekeningen bij een vijftiende-eeuwse collatieboek'. In: *Codex in context. Studies over codicologie, kartuizergeschiedenis en laatmiddeleeuwse geestesleven*.

- Aangeboden aan Prof. Dr. A. Gruijs. Uitgeg. door Chr. de Backer, A.J. Geurts en A.G. Weiler. Nijmegen [enz.], 1985, p. 37-53. (Nijmeegse codicologische cahiers 4-6).
- Bartelink en Van der Meer 2001 – Gregorius de Grote, *Dialogen. Het leven van Benedictus en andere heiligen*. Vert. door G. Bartelink en F. van der Meer. Nijmegen, 2001.
- Van Beek 2007a – L. van Beek, 'Gelukkige ogenblikken in de handschriftenjacht. Handschrift BPL 2231 in het vizier'. In: *Aangeraaft. Boeken in contact met hun lezers. Een bundel opstellen voor Wim Gerritsen en Paul Hofstijzer*. Red. K. van Ommen, A. Vrolijk en G. Warnar. Leiden, 2007, p. 34-42. (Kleine publicaties van de Leidse Universiteitsbibliotheek 75).
- Van Beek 2007b – L. van Beek, 'Hellepijn of hemelpoort? De vier uitersten in het Eerste Collatieboek van Dirc van Herxen (1381-1457)'. In: *Madoc* 21 (2007), afl. 2, p. 96-105.
- Van Beek 2008 – L. van Beek, 'Ten love Godes ende tot salicheit der susteren. Kopiist Peter Zwaninc († 1493) en de boekcultuur bij de tertiariessen van Weesp in de tweede helft van de vijftiende eeuw'. In: *OGE* 79 (2008), p. 51-81.
- Van Beek in voorbereiding – L. van Beek, 'Uit de doornen pluk ik de rozen. Devote opvattingen over huwelijk en kuisheid in het Eerste Collatieboek van Dirc van Herxen (1381-1457)'. In voorbereiding. [Te verschijnen in OGE].
- Van Beek 1984 – R. van Beek, 'Een navolging. Hoe devote Zwolse fraters de kloosterlingen van de Agnietenberg navolgden in wereldse zaken'. In: *Een zuivere, eenvoudige, standvastige geest. De Moderne Devotie te Zwolle*. Red. N.D.B. Habermehl e.a. Zwolle, 1984, p. 49-52.
- Begheyn 1971 – P.J. Begheyn, 'De handschriften van het St.-Agnietenklooster te Arnhem'. In: *OGE* 45 (1971), p. 3-44.
- Van den Berg 2005 – *Het Gaesdonckse-tractatenhandschrift. Olim hs. Gaesdonck, Collegium Augustinianum, ms. 16*. Ed. M.K.A. van den Berg. Hilversum, 2005. (Middelleeuwse verzamelhandschriften uit de Nederlanden 9).
- Berkenvelder 1971 – F.C. Berkenvelder, 'Zwolle ten tijde van Thomas a Kempis'. In: *Bijdragen over Thomas a Kempis en de Moderne Devotie uitgegeven ter gelegenheid van de vijfhonderdste sterfdag van Thomas a Kempis (†1471)*. Brussel [enz.], 1971, p. 38-53. (Archief- en bibliotheekwezen in België Extranummer 4).
- Bollmann 2004 – A.M. Bollmann, *Frauenleben und Frauenliteratur in der Devotio moderna. Volkssprachige Schwesterbücher in literarhistorischer Perspektive*. Diss. Groningen, 2004.
- Brinkerink 1901 – D.A. Brinkerink, 'Biographicen van beroemde mannen uit den Deventer-kring'. In: *Archief voor de geschiedenis van het aartsbisdom Utrecht* 27 (1901), p. 410-423.
- Brinkerink 1902 – D.A. Brinkerink, 'Biographicen van beroemde mannen uit den Deventer-kring'. In: *Archief voor de geschiedenis van het aartsbisdom Utrecht* 28 (1902), p. 1-37, 225-276 en 321-343.
- Brinkerink 1903 – D.A. Brinkerink, 'Biographicen van beroemde mannen uit den Deventer-kring'. In: *Archief voor de geschiedenis van het aartsbisdom Utrecht* 29 (1903), p. 1-39.
- Bruning 1963 – E. Bruning, *Het geestelijk lied van Noord-Nederland in de vijftiende eeuw: de Nederlandse liederen van de handschriften Amsterdam (Wenen ÖNB 12875) en Utrecht (Berlijn MG 8 190)*. Amsterdam, 1963. (Monumenta Musica Neerlandica 7).
- Van Buuren 1993 – A.M.J. van Buuren, "'Wat materien gheliken op sonnendage ende hoechtijde te lesen". Het Middelnederlandse collatieboek van Dirc van Herxen'. In: Th. Mertens e.a., *Boeken voor de eeuwigheid. Middelnederlands geestelijk proza*. Amsterdam, 1993, p. 245-263 en 444-446. (Nederlandse literatuur en cultuur in de Middeleeuwen 8).
- Carasso-Kok 1981 – M. Carasso-Kok, *Repertorium van verhalende historische bronnen uit de Middeleeuwen: heiligenlevens, annalen, kronieken en andere in Nederland geschreven verhalende bronnen*. 's-Gravenhage, 1981. (Bibliografische reeks van het Nederlands Historische Genootschap 2).
- Claassens 2001 – G.H.M. Claasens, 'Gregory's Dialogi in Middle Dutch Literature'. In: *Rome and the North. The early Reception of Gregory the Great in Germanic Europe*. Red. R.H. Bremmer jr., K. Dekker en D.F. Johnson. Parijs [enz.], 2001, p. 207-237. (Mediaevalia Groningana New Series 4).
- Clark 1987 – F. Clark, *The Pseudo-Gregorian Dialogues*. 2 dln. Leiden, 1987. (Studies in the History of Christian Thought 38).
- Clark 2003 – F. Clark, *The 'Gregorian' Dialogues and the Origins of Benedictine Monasticism*. Leiden [enz.], 2003. (Studies in the History of Christian Thought 108).
- Clasen 1960 – S. Clasen, 'Collectanea zum Studien- und Buchwesen des Mittelalters (mit Berücksichtigung der Kölner Universität und der Mendikantenstudien)'. In: *Archiv für Geschichte der Philosophie* 42 (1960), p. 159-206 en 247-271.
- Corbellini 2005 – S. Corbellini, 'Mannenregels voor een vrouwenwereld. De spirituele opvoeding van zusters in derde-ordegemeenschappen'. In: *Trajecta* 14 (2005), afl. 2, p. 177-192.
- Cornelissen 2006 – G. Cornelissen, 'Sprache und Sprachen an Rhein und Maas: Ostmittelniederländische

- Schreibsprachen'. In: H. Tervooren, *Van der Masen tot op den Rijn. Ein Handbuch zur Geschichte der mittelalterlichen volksprachlichen Literatur im Raum von Rhein und Maas*. Berlin, 2006, p. 327-340.
- Costard 1992 – M. Costard, 'Predigthandschriften der Schwestern vom gemeinsamen Leben. Spätmittelalterliche Predigtüberlieferung in der Bibliothek des Klosters Nazareth in Geldern'. In: *Die deutsche Predigt im Mittelalter. Internationales Symposium am Fachbereich Germanistik der Freien Universität Berlin vom 3.-6. Oktober 1989*. Red. V. Mertens en H.-J. Schiewer. Tübingen, 1992, p. 194-222.
- De Coussemaker 1857 – E. De Coussemaker, 'Chansons religieuses de Théodoric de Gruter, moine de Doesburg au XVe siècle'. In: *Dietsche warande (1857) (partie française)*, p. 29-36.
- Delprat 1854 – G.M.H. Delprat, 'Oud Nederlandsche liederen'. In: *Algemeene konst- en letterbode 66 (1854)*, afl. 39, p. 311-312.
- Deschamps 1952 – J. Deschamps, 'Die Mittelniederländischen Übersetzungen der Dialoge Gregors des Grossen'. In: *Neuphilologische Mitteilungen 53 (1952)*, p. 466-470.
- Deschamps 1959 – J. Deschamps, 'De Dietse kollatieboeken van Dirc van Herxen (1381-1457), rector van het Zwolse Fraterhuis'. In: *Handelingen van het XXIIIe Vlaams Filologencongres*. Leuven, [1959], p. 186-193.
- Deschamps 1960 – J. Deschamps, 'Middelnederlandse vertalingen van Super modo vivendi (7de hoofdstuk) en De libris teutonicalibus van Gerard Zerbolt van Zutphen'. Dl. 1. In: *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis 14 (1960)*, p. 67-108.
- Deschamps 1961 – J. Deschamps, 'Middelnederlandse vertalingen van Super modo vivendi (7de hoofdstuk) en De libris teutonicalibus van Gerard Zerbolt van Zutphen'. Dl. 2. In: *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis 15 (1961)*, p. 175-220.
- Deschamps 1972 – J. Deschamps, *Middelnederlandse handschriften uit Europese en Amerikaanse bibliotheken*. 2^e herz. druk. Leiden, 1972. (Tentoonstellingscatalogus).
- Deschamps 1987 – J. Deschamps, 'De Dietse collatieboeken van Dirc van Herxen, rector van het Zwolse fraterhuis'. In: *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse taal- en letterkunde 1987*, p. 408-412.
- Van Dijk 1986 – R.Th.M. van Dijk, *De constituties der Windesheimse vrouwenkloosters vóór 1559. Bijdrage tot de institutionele geschiedenis van het Kapittel van Windesheim*. 2 dln. Diss. Nijmegen, 1986. (Middeleeuwse studies 3-1 en 3-2).
- Van Dijk 2002: R. van Dijk, 'De Moderne Devotie. Haar invloed in de negentiende en twintigste eeuw'. In: *Overijsselse Historische Bijdragen 117 (2002)*, p. 7-50.
- Van Dijk 2006 – R. van Dijk, 'Die "Gaesdonckse-Traktatenhandschrift". Der Weg einer Handschrift über Photo zur Drucklegung'. In: *Gaesdoncker Blätter (2006)*, Neue Folge afl. 8, p. 61-67.
- Van Duyse 1907 – F. van Duyse, *Het oude Nederlandsche lied. Wereldlijke en geestelijke liederen uit vroegeren tijd. Teksten en melodieën*. Dl. 3. 's-Gravenhage [enz.], 1907.
- Elm 1985 – K. Elm, 'Die Bruderschaft vom gemeinsamen Leben. Eine geistliche Lebensform zwischen Kloster und Welt, Mittelalter und Neuzeit'. In: *OGE 59 (1985)*, p. 470-496.
- Enenkel 1987 – K.A.E. Enenkel, 'Der andere Petrarca: Francesco Petrarca's De vita solitaria und die devotio moderna'. In: *Quaerendo 17 (1987)*, afl. 2, p. 137-147.
- Van Engen 2006 – H. van Engen, *De derde orde van Sint-Franciscus in het middeleeuwse bisdom Utrecht. Een bijdrage tot de institutionele geschiedenis van de Moderne Devotie*. Hilversum, 2006. Diss. VU Amsterdam. (Middeleeuwse Studies en Bronnen 95).
- Van Engen en Van Luijk 2007 – H. van Engen en M. van Luijk, 'Brede maar slordige studie over de Zwolse kerkelijke instellingen'. In: *Signum. Tijdschrift van de Contactgroep voor sociaal-economische en institutioneel-juridische kerkgeschiedenis van geestelijke en kerkelijke instellingen in de Nederlanden in de Middeleeuwen 29 (2007)*, afl. 3-4, p. 127-131.
- Van Engen 1988a – J. Van Engen, 'The virtues, the brothers and the schools'. In: *Revue bénédictine 98 (1988)*, afl. 1-2, p. 178-217.
- Van Engen 1988b – J. Van Engen, *Devotio moderna. Basic writings*. New York [enz.], 1988. (The Classics of Western Spirituality).
- Van Engen 2003 – J. Van Engen, 'New Devotion in the Low Countries'. In: *OGE 77 (2003)*, p. 235-263.
- Van Engen 2008a – J. Van Engen, 'Multiple Options: The World of the Fifteenth-Century Church'. In: *Church History 77 (2008)*, afl. 2, p. 257-284.
- Van Engen 2008b – J. Van Engen, *Sisters and Brothers of the Common Life. The Devotio Moderna and the World of the Later Middle Ages*. Philadelphia, 2008. (The Middle Ages Series).
- Epiney-Burgard 1970 – G. Epiney-Burgard, *Gérard Grote (1340-1384) et les débuts de la Dévotion moderne*. Wiesbaden, 1970. (Veröffentlichungen des Instituts für Europäische Geschichte Mainz 54, Abteilung Abendländische Religionsgeschichte).
- Epiney-Burgard 1989 – G. Epiney-Burgard, 'Die Wege der Bildung in der Devotio Moderna'. In: *Lebenslehren und Weltentwürfe im Übergang vom Mittelalter zur Neuzeit. Politik – Bildung – Naturkunde – Theologie*. Uitgeg. door H. Boock-

- mann, B. Moeller en K. Stackmann. Göttingen, 1989, p. 181-200. (Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen, Philologisch-historische Klasse Dritte Folge 179).
- Epiney-Burgard 1992 – G. Epiney-Burgard, 'Les idées pédagogiques de Dirck van Herxen'. In: *Serta devota in memoriam Guillelmi Lourdaux. Pars prior: Devotio Windeshemensis*. Red. W. Verbeke e.a. Leuven, 1992, p. 295-304. (Mediaevalia Lovaniensia Series 1 Studia 20).
- Figuren en facetten 1984 – *Moderne Devotie. Figuren en facetten*. Nijmegen, 1984. (Tentoonstellingscatalogus).
- Flink en Thissen 2003 – K. Flink en B. Thissen, 'De Gelderse steden in de Middeleeuwen – data en feiten, aspecten en suggesties'. In: *Het hertogdom Gelre. Geschiedenis, kunst en cultuur tussen Maas, Rijn en IJssel*. Red. M. Evers [enz.]. Nederlandse, herz. editie. Utrecht, 2003, p. 207-245 en 543-546.
- De Flou en Gailliard 1895 – K. de Flou en E. Gailliard, *Beschrijving van Middelnederlandsche en andere handschriften die in Engeland bewaard worden*. Dl. 1. Gent, 1895.
- Geirnaert en Reynaert 1993 – D. Geirnaert en J. Reynaert, 'Geestelijke spijs met zalige vermaning. Verspreiding, overlevering en receptie van Jan van Leeuwen'. In: Th. Mertens e.a., *Boeken voor de eeuwigheid. Middelnederlands geestelijk proza*. Amsterdam, 1993, p. 190-209 en 426-434. (Nederlandse literatuur en cultuur in de Middeleeuwen 8).
- Van den Gheyn 1903 – J. van den Gheyn, *Catalogue des manuscrits de la Bibliothèque Royale de Belgique*. Dl. 3: *Théologie*. Brussel, 1903.
- Goudriaan 1998 – K. Goudriaan, 'De derde orde van Sint Franciscus in het bisdom Utrecht. Een voorstudie'. In: *Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis 1 (1998)*, p. 205-260.
- Goudriaan 2000 – K. Goudriaan, 'Kroniekjes van Amersfoortse kloosters en conventen'. In: *Fleहित. Historisch jaarboek voor Amersfoort en omstreken 2000*, p. 54-68.
- Goudriaan 2002a – K. Goudriaan, 'Willem Hendriksz van Amersfoort'. In: *Fleहित. Historisch jaarboek voor Amersfoort en omstreken 2002*, p. 66-99.
- Goudriaan 2002b – K. Goudriaan, *Volmaakte levens. Modellen van christelijk leven en de laatmiddeleeuwse maatschappij*. Amsterdam, 2002. Inaug. rede VU Amsterdam.
- Graafland 1988 – C. Graafland, 'De invloed van de Moderne Devotie in de Nadere Reformatie 1650-1750'. In: *De doorwerking van de Moderne Devotie. Windesheim 1387-1987. Voordrachten gehouden tijdens het Windesheim Symposium Zwolle / Windesheim 15-17 oktober 1987*. Red. P. Bange e.a. Hilversum, 1988, p. 47-69.
- Hagedoorn en Wormgoor 1987 – *Domus parva. Het eerste huis van de Moderne Devoten te Zwolle*. Red. J. Hagedoorn en I. Wormgoor. Zwolle, 1987.
- Hamesse 1988 – J. Hamesse, '“Collatio” et “reportatio”: deux vocables spécifiques de la vie intellectuelle au moyen âge'. In: *Actes du colloque Terminologie de la vie intellectuelle au moyen âge Leyden / La Haye 20-21 septembre 1985*. Red. O. Weijers. Turnhout, 1988, p. 78-87. (CIVICIMA Etudes sur le vocabulaire intellectuel du moyen âge 1).
- Hascher-Burger 2001 – U. Hascher-Burger, 'Muziek in de Moderne Devotie'. In: *Een muziekgeschiedenis der Nederlanden*. Red. L.P. Grijp. 2^e dr. Amsterdam, 2001, p. 70-74.
- Hascher-Burger 2007 – U. Hascher-Burger, *Singen für die Seligkeit. Studien zu einer Liedersammlung der Devotio moderna: Zwolle, Historisch Centrum Overijssel, coll. Emmanuëlshuizen, cat. VI. Mit Edition und Faksimile*. Leiden [enz.], 2007. (Brill's Series in Church History 28).
- Hascher-Burger en Joldersma 2008 – U. Hascher-Burger en H. Joldersma, 'Introduction: Music and the Devotio Moderna'. In: *Church History and Religious Culture 88 (2008)*, p. 313-328.
- Haverals 1992 – M. Haverals, 'Contra detractores monachorum alias De utilitate monachorum van Dirck van Herxen'. In: *Serta devota in memoriam Guillelmi Lourdaux. Pars prior: Devotio Windeshemensis*. Red. W. Verbeke e.a. Leuven, 1992, p. 241-294. (Mediaevalia Lovaniensia Series 1 Studia 20).
- Hendrickx 1987 – F. Hendrickx, 'De Middelnederlandse handschriften van het Ruusbroecgenootschap te Antwerpen (Eerste deel)'. In: *Opstellen voor dr. Jan Deschamps ter gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag*. Dl. 1. Red. E. Cockx-Indestege en F. Hendrickx. Leuven, 1987, p. 63-103. (Miscellanea Neerlandica 1).
- Hensen 1899 – A.H.L. Hensen, 'Henric van Arnhem's kronyk van het fraterhuis te Gouda'. In: *Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap 20 (1899)*, p. 1-46.
- Hermans 2004 – J.M.M. Hermans, *Zwolse boeken voor een markt zonder grenzen 1477-1523*. Houten, 2004. (Bibliotheca Bibliographica Neerlandica Series Major Volume 1).
- Hövelmann 1968 – G. Hövelmann, 'Die Handschriften der Klosterbibliothek Gaesdonck. Ein Versuch, den ursprünglichen Bestand zu rekonstruieren, mit einem Anhang über die Schreibtätigkeit des Gaesdoncker Konvents'. In: *Gaesdoncker Blätter 21 (1968)*, p. 44-75.
- Hoffmann 1994 – W.J. Hoffmann, 'Die volkssprachliche Rezeption des ›Horologium sapientiae‹ in der Devotio moderna'. In: *Heinrich Seuses Philosophia spiritualis. Quellen, Konzept, Formen und Rezeption. Tagung Eichstätt 2.-4. Oktober 1991*. Red. R. Blumrich en Ph. Kaiser. Wiesbaden, 1994, p. 202-254. (Wissensliteratur im Mittelalter. Schriften

- des Sonderforschungsbereichs 226 Würzburg / Eichstätt 17).
- Hoffmann von Fallersleben 1854 – A.H. Hoffmann von Fallersleben, *Niederländische Geistliche Lieder des XV. Jahrhunderts*. Aus gleichzeitigen Handschriften. Hannover, 1854. (Horae belgicae 10).
- Hoffmeister 1997 – G. Hoffmeister, *Petrarca*. Stuttgart, 1997. (Sammlung Metzler 301).
- Hofstee 1984 – C.R.G. Hofstee, 'De gebouwen van het fraterhuis te Zwolle'. In: Een zuivere, eenvoudige, standvastige geest. *De Moderne Devotie te Zwolle*. Red. N.D.B. Habermehl e.a. Zwolle, 1984, p. 42-48.
- Van der Horst 1984 – K. van der Horst e.a., *Handschriften en Oude Drukken van de Utrechtse Universiteitsbibliotheek*. 2^e druk. Utrecht, 1984.
- Ten Hove 2005 – J. ten Hove, *Geschiedenis van Zwolle*. Zwolle, 2005.
- Huisman 1997 – G.C. Huisman, *Catalogus van de middeleeuwse handschriften in de Universiteitsbibliotheek Nijmegen*. Leuven, 1997. (Miscellanea Neerlandica 14).
- Hunink 2007 – De Regel van Sint-Benedictus. Vert. V. Hunink. 3^e druk. Amsterdam, 2007.
- Hyma 1926 – A. Hyma, 'Het traktaat «Super modo vivendi devotorum hominum simul commorantium», door Gerard Zerbolt van Zutphen'. In: *Archief voor de geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht* 52 (1926), p. 1-100.
- Hyma 1950 – A. Hyma, *The Brethren of the Common Life*. Grand Rapids, 1950.
- Jaatinen 1952 – M. Jaatinen, 'Dialogi Gregori nach der Handschrift Theol. germ. 11 der Stadtbibliothek Lübeck'. In: *Neuphilologische Mitteilungen* 53 (1952), p. 82-115.
- Janssen 2003 – W. Janssen, 'De geschiedenis van Gelre tot het Tractaat van Venlo in 1543 – een overzicht'. In: *Het hertogdom Gelre. Geschiedenis, kunst en cultuur tussen Maas, Rijn en IJssel*. Red. M. Evers [enz.]. Nederlandse, herz. editie. Utrecht, 2003, p. 18-32 en 513-516.
- Jellouschek 1935 – C.J. Jellouschek, 'Ein mittelalterliches Gutachten über das Lesen der Bibel und sonstiger religiöser Bücher in der Volkssprache'. In: *Aus der Geisteswelt des Mittelalters. Studien und Texte M. Grabmann gewidmet*. Dl. 2. Münster, 1935, p. 1181-1199.
- Jelsma 1988 – A.J. Jelsma, 'Doorwerking van de Moderne Devotie'. In: *De doorwerking van de Moderne Devotie*. Windesheim 1387-1987. *Voordrachten gehouden tijdens het Windesheim Symposium Zwolle/Windesheim 15-17 oktober 1987*. Red. P. Bange e.a. Hilversum, 1988, p. 9-28.
- Joldersma 2001 – H. Joldersma, 'Writing Late-Medieval Women and Song into Literary History'. In: *TNTL* 117 (2001), afl. 1, p. 5-26.
- Kemperink 1956 – J.H.P. Kemperink, 'Johan van Ingen: Geschiedenissen'. In: *Archief voor de geschiedenis van het aartsbisdom Utrecht* 74 (1956), p. 1-155.
- Kienhorst en Kors 1998 – H. Kienhorst en M.M. Kors, 'Een studiereis naar Groenendaal. De Nacomelinc en de totstandkoming van Ruusbroec-handschrift D'. In: *OGE* 72 (1998), p. 221-245.
- Kienzle 2000 – B. Mayne Kienzle, 'Introduction'. In: *The sermon*. Red. B. Mayne Kienzle. Turnhout, 2000, p. 143-174. (Typologie des sources du moyen âge occidental fasc. 81-83).
- Klauser 1935 – Th. Klauser, *Das Römische Capitulare Evangeliorum. Texte und Untersuchungen zu seiner ältesten Geschichte*. Dl. 1. Münster, 1935. (Liturgiegeschichtliche Quellen und Forschungen 28).
- Klausmann 2003 – Th. Klausmann, *Consuetudo consuetudine vincitur. Die Hausordnungen der Brüder vom gemeinsamen Leben im Bildungs- und Sozialisationsprogramm der Devotio moderna*. Frankfurt am Main [enz.], 2003. (Tradition – Reform – Innovation. Studien zur Modernität des Mittelalters 4).
- Knierim 1926 – Ph.H.J. Knierim, *Dirc van Herxen (1381-1457): rector van het Zwolsche fraterhuis*. Amsterdam, 1926. Diss. Leiden.
- Knuttel 1906 – J.A.N. Knuttel, *Het geestelijk lied in de Nederlanden voor de kerkhervorming*. Rotterdam, 1906. Diss. Leiden.
- Kock 1999 – Th. Kock, *Die Buchkultur der Devotio moderna. Handschriftenproduktion, Literaturversorgung und Bibliotheksaufbau im Zeitalter des Medienwechsels*. Frankfurt am Main [enz.], 1999. Diss. Münster. (Tradition – Reform – Innovation. Studien zur Modernität des Mittelalters 2).
- Kock 2002 – Th. Kock, 'Lektüre und Meditation der Laienbrüder in der Devotio moderna'. In: *OGE* 76 (2002), p. 15-63.
- Kock 2004 – Th. Kock, 'Zerbolt incognito. Auf den Spuren des Traktats "De vestibis pretiosis"'. In: *Kirchenreform von unten. Gerhard Zerbolt von Zutphen und die Brüder vom gemeinsamen Leben*. Red. N. Staubach. Frankfurt am Main [enz.], 2004, p. 165-235. (Tradition – Reform – Innovation. Studien zur Modernität des Mittelalters 6).
- Kors 2007 – M. Kors, *De Bijbel voor leken. Studies over Petrus Naghel en de Historiebijbel van 1361*. Leuven, 2007. (Publicaties van de Stichting Encyclopédie Bénédictine).
- Krauß 2007 – S. Krauß, *Die Devotio moderna in Deventer. Anatomie eines Zentrums der reformbewegung*. Berlin, 2007. Diss. Keulen. (Vita regularis. Ordnungen und Deutungen religiösen Lebens in Mittelalter 31).
- De Kruijf, Kummer en Pereboom 2000 – Een klooster ontsloten. *De kroniek van Sint-Agnietenberg bij Zwolle door Thomas van Kempen in vertaling en met commentaar*. Red. U. de Kruijf, J. Kummer en F. Pereboom. Kampen, 2000.

- Kwakkel 1999 – E. Kwakkel, 'Ouderdom en genese van de veertiende-eeuwse Hadewijch-handschriften'. In: *Queeste* 6 (1999), p. 23-40.
- Kwakkel 2002 – E. Kwakkel, *Die Dietsche boeke die ons toebehoeren. De kartuizers van Herne en de productie van Middelnederlandse handschriften in de regio Brussel (1350-1400)*. Leuven, 2002. Diss. Leiden. (*Miscellanea Neerlandica* 27).
- Lambert 1970 – B. Lambert, *Bibliotheca Hieronymiana manuscripta. La tradition manuscrite des oeuvres de saint Jérôme*. Dl. 3B. Den Haag, 1970. (*Instrumenta Patristica* 4).
- Leclercq 1984 – J. Leclercq, 'Smaragdus'. In: *An Introduction to the Medieval Mystics of Europe*. Ed. P. Szarmach. Albany, 1984, p. 37-51.
- Leloux 1974 – H.J. Leloux, 'Kenmerken van het middeleeuws Noordoostnederlands'. In: *Driemaandelijke bladen voor taal en volksleven in het oosten van Nederland (1974)*, Nieuwe Serie 26, p. 121-147.
- Leloux 1985 – H.J. Leloux, 'De landstaal bij de Moderne Devoten'. In: *OGE* 59 (1985), p. 287-298.
- Lem 1991 – C.A.M. Lem, 'De consuetudines van het Collatiehuis in Gouda'. In: *OGE* 65 (1991), p. 125-143.
- Lesser 2005 – B. Lesser, *Johannes Busch, Chronik der devotio moderna. Werkstruktur, Überlieferung, Rezeption*. Frankfurt am Main [enz.], 2005. Diss. Münster. (*Tradition – Reform – Innovation. Studien zur Modernität des Mittelalters* 10).
- Lexicon Latinitatis Neerlandicae Medii Aevi* – J.W. Fuchs, O. Weijers en M. Gumbert, *Lexicon Latinitatis Neerlandicae Medii Aevi. Woordenboek van het Middeleeuws Latijn van de noordelijke Nederlanden*. Dl. 2 C. Leiden, 1981.
- Lexikon des Mittelalters* – *Lexikon des Mittelalters*. Dl. 3. Red. R. Auty e.a. München [enz.], 1986.
- Lief tinck 1958-1959 – G.I. Lief tinck, 'Bouwstenen voor de oudste geschiedenis van de Collatie-broeders te Gouda'. In: *Het Boek* 33 (1958-1959), p. 155-170.
- Van Loey 1976 – A. van Loey, *Middelnederlandse spraakkunst*. Dl. 2: *Klankleer*. 7^e herdruk. Groningen, 1976.
- Lourdaux 1983 – W. Lourdaux, 'Dirk of Herxen's Tract De utilitate monachorum: a Defence of the Lifestyle of the Brethren and Sisters of the Common Life'. In: *Pascua mediaevalia. Studia voor Prof. Dr. J.M. de Smet*. Red. R. Lievens e.a. Leuven, 1983, p. 312-336. (*Mediaevalia Lovaniensia Series 1 Studia* 10).
- Lourdaux en Haverals 1978 – W. Lourdaux en M. Haverals, *Bibliotheca Vallis Sancti Martini in Lovanio. Bijdrage tot de studie van het geestesleven in de Nederlanden (15de-18de eeuw)*. Dl. 1: *De bewaarde handschriften*. Leuven, 1978. (*Symbolae Facultatis Litterarum et Philosophiae Lovaniensis Series A* 8).
- Van Luijk 2004 – M. van Luijk, *Bruiden van Christus. De tweede religieuze vrouwenbeweging in Leiden en Zwolle, 1380-1580*. Zutphen, 2004. Diss. VU Amsterdam.
- Masai en Wittek 1972 – F. Masai en M. Wittek, *Manuscripts datés conservés en Belgique*. Dl. 2: 1401-1440. Brussel [enz.], 1972.
- Mertens 1988 – Th. Mertens, 'Rapiarium'. In: *Dictionnaire de Spiritualité*. Dl. 13. Parijs, 1988, kol. 114-119.
- Mertens 1989 – Th. Mertens, 'Lezen met de pen. Ontwikkelingen in het laatmiddeleeuws geestelijk proza'. In: *De studie van de Middelnederlandse letterkunde: stand en toekomst*. Red. F.P. van Oostrom en F. Willaert. Hilversum, 1989, p. 187-200. (*Middeleeuwse studies en bronnen* 14).
- Mertens 1996a – Th. Mertens, 'Collatio und Codex im Bereich der Devotio moderna'. In: *Der Codex im Gebrauch. Akten des Internationalen Kolloquiums 11.-13. Juni 1992*. Red. Chr. Meier e.a. München, 1996, p. 163-182.
- Mertens 1996b – Th. Mertens, 'Postuum auteurschap. De collaties van Johannes Brinckerinck'. In: *Windesheim 1395-1995. Kloosters, teksten, invloeden*. Red. A.J. Hendrikman, P. Bange, R.Th.M. van Dijk e.a. Nijmegen, 1996, p. 85-97. (*Middeleeuwse studies* 12).
- Mertens 1999 – Th. Mertens, 'Florens Radewijns en zijn Tractatus devotus'. In: *OGE* 73 (1999), p. 20-39.
- Mertens 2008 – Th. Mertens, 'Discourse and Spirituality in the Jhesus collacien'. In: *Seeing the Seeker. Explorations in the Discipline of Spirituality. A Festschrift for Kees Waaijman on the occasion of his 65th birthday*. Red. H. Blommesteijn, Ch. Caspers, R. Hofman e.a. Leuven [enz.], 2008, p. 415-425. (*Studies in Spirituality, Supplement* 19).
- Mertens 2009 – Th. Mertens, 'De Middelnederlandse preek. Een voorbarige synthese'. In: *De Middelnederlandse preek*. Red. Th. Mertens, P. Stoop en Chr. Burger. Hilversum, 2009, p. 9-66. (*Middeleeuwse Studies en Bronnen* 116).
- Mertens t.p. – Th. Mertens, 'Ein Prediger in zweifacher Ausführung. Die Kollationen des Claus von Euskirchen'. Ter perse.
- Minnis 1979 – A.J. Minnis, 'Late Medieval Discussions of "compilatio" and the Role of the Compiler'. In: *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* 101 (1979), p. 385-421.
- Monasticon belge* 1984 – *Monasticon belge*. Dl. 7: *Province de Flandre Orientale*. Band 4. Luik, 1984.
- Monasticon Fratrum* 1979 – W. Leesch, E. Persoons en A.G. Weiler, *Monasticon Fratrum Vitae Communis*. Dl. 2: W.J. Alberts e.a., *Deutschland*. Brussel, 1979. (*Archief- en Bibliotheekwezen in België Extranummer* 18:2).
- Monasticon Fratrum* 2004 – E. Persoons en A.G. Weiler, *Monasticon Fratrum Vitae Communis*. Dl. 3: A.G. Weiler en Chr. de Backer, *Niederlande*. Brussel, 2004. (*Archief- en Bibliotheekwezen in België Extranummer* 20).

- Monasticon Windeshemense 1977 – W. Kohl, E. Persoons en A.G. Weiler, *Monasticon Windeshemense*. Dl. 2: Deutsches Sprachgebiet. Red. K. Scholz. Brussel, 1977. (Archief- en Bibliotheekwezen in België Extranummer 16).
- Mulchahey 1997 – M.M. Mulchahey, *Fra Nicola da Milano, Collationes de beata virgine. A Cycle of Preaching in the Dominican Congregation of the Blessed Virgin Mary at Imola, 1286-1287*. Toronto, 1997. (Toronto Medieval Latin Texts 24).
- Mulchahey 1999 – M.M. Mulchahey, 'Dominican educational vocabulary and the order's conceptualization of studies before 1300. Borrowed terminology, new connotations'. In: *Le vocabulaire des écoles des Mendicants au moyen âge. Actes du colloque Porto (Portugal), 11-12 octobre 1996*. Red. M.C. Pacheco. Turnhout, 1999, p. 89-118. (CIVICIMA Études sur le vocabulaire intellectuel du moyen âge 9).
- Mulders 1941 – M.H. Mulders, *Geert Groote en het huwelijk. Uitgave van zijn tractaat De matrimonio en onderzoek naar de bronnen*. Nijmegen [enz.], 1941. Diss. Nijmegen.
- Obbema 1996 – P. Obbema, 'Boeken in een meditatieschema uit Deventer'. In: P. Obbema, *De middeleeuwen in handen. Over de boekcultuur in de late middeleeuwen*. Hilversum, 1996, p. 135-142.
- Overgaauw, Ott en Karpp 2005 – E. Overgaauw, J. Ott en G. Karpp, *Die mittelalterlichen Handschriften der Signaturengruppe B in der Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf*. Dl. 1: Ms. B 1 bis B 100. Wiesbaden, 2005. (Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf Kataloge der Handschriftenabteilung 1).
- Palmer 1989 – N.F. Palmer, 'Kapitel und Buch. Zu den Gliederungsprinzipien mittelalterlicher Bücher'. In: *Frühmittelalterliche Studien* 23 (1989), p. 43-88.
- Parkes 1976 – M.B. Parkes, 'The Influence of the Concepts of *Ordinatio* and *Compilatio* on the Development of the Book'. In: *Medieval Learning and Literature. Essays presented to Richard William Hunt*. Red. J.J.G. Alexander en M.T. Gibson. Oxford, 1976, p. 115-141.
- Patrologia Latina 182 – *Patrologiae cursus completus. Series latina*. Ed. J.P. Migne. Dl. 182: *S. Bernardia abbatis primi Clarae-Valensis opera omnia vol. 1*. Parijs, 1879.
- Patrologia Latina 183 – *Patrologiae cursus completus. Series latina*. Ed. J.P. Migne. Dl. 183: *S. Bernardia abbatis primi Clarae-Valensis opera omnia vol. 2*. Parijs, 1879.
- Pool 1866 – J.C. Pool, *Frederik van Heilo en zijn schriften*. Amsterdam, 1866. Diss. Leiden.
- Post 1968 – R.R. Post, *The Modern Devotion. Confrontation with Reformation and Humanism*. Leiden, 1968. (Studies in Medieval and Reformation Thought 3).
- Ramsey 1997 – John Cassian, *The Conferences*. Vert. en toegelicht door B. Ramsey. New York [enz.], 1997. (Ancient Christian Writers 57).
- Reynaert 1996 – J. Reynaert, 'Contemptus in het Middelnederlands'. In: P. Wackers e.a., *Verraders en bruggenbouwers. Verkenningen naar de relatie tussen Latinitas en de Middelnederlandse letterkunde*. Amsterdam, 1996, p. 189-210 en 328-333. (Nederlandse literatuur en cultuur in de middeleeuwen 15).
- Repertorium van het Nederlandse lied – M. de Bruin, J. Oosterman e.a., *Repertorium van het Nederlandse lied tot 1600*. 2 dln. Gent [enz.], 2001.
- Repertorium van Middelnederlandse preken – *Repertorium van Middelnederlandse preken in handschriften tot en met 1550*. Red. D. Ermens e.a. 7 dln. Leuven, 2003-2008. (Miscellanea Neerlandica 29).
- Roest 2004 – B. Roest, *Franciscan literature of religious instruction before the Council of Trent*. Leiden [enz.], 2004. (Studies in the history of Christian traditions 117).
- Rouse en Rouse 1982 – M.A. Rouse en R.H. Rouse, 'Florilegia of patristic Texts'. In: *Les genres littéraires dans les sources théologiques et philosophiques médiévales. Définition, critique et exploitation. Actes du Colloque international de Louvain-la-Neuve 25-27 mai 1981*. Louvain-la-Neuve, 1982, p. 165-180. (Université Catholique de Louvain Publications de l'Institut d'Études Médiévales 2e série 5).
- Scheepsma 1993 – W. Scheepsma, *Hemels verlangen*. Amsterdam, 1993. (Griffioenreeks).
- Scheepsma 1996 – W. Scheepsma, "'Verzamelt de overgebleven brokken, opdat niets verloren ga.'" Over Latijnse en Middelnederlandse levensbeschrijvingen uit de sfeer van de Moderne Devotie'. In: P. Wackers e.a., *Verraders en bruggenbouwers. Verkenningen naar de relatie tussen Latinitas en de Middelnederlandse letterkunde*. Amsterdam, 1996, p. 211-238 en p. 334-346. (Nederlandse literatuur en cultuur in de middeleeuwen 15).
- Scheepsma 1997 – W. Scheepsma, *Deemoed en devotie. De koorvrouwen van Windesheim en hun geschriften*. Amsterdam, 1997. Diss. Leiden. (Nederlandse literatuur en cultuur in de middeleeuwen 17).
- Scheepsma 2005 – W. Scheepsma, *De Limburgse sermoenen. De oudste preken in het Nederlands*. Amsterdam, 2005. (Nederlandse literatuur en cultuur in de middeleeuwen 26).
- Scheepsma 2008 – W. Scheepsma, 'Meister Eckhart in den Niederlanden. Rezeption und Überlieferung im vierzehnten Jahrhundert'. In: *Exemplar. Festschrift für Kurt Otto Seidel*. Red. R. Brandt en D. Lau. Frankfurt am Main [enz.], 2008, p. 9-45.
- Schepers 2008 – K. Schepers, 'Het verborgen leven van de zusters Agnieten. Mystieke cultuur te Arnhem in de zestiende eeuw'. In: *OG 79* (2008), p. 285-316.

- Schoengen 1908 – Jacobus Traiecti alias de Voecht, *Narratio de inchoatione domus clericorum in Zwollis*. Uitgeg. met akten en bescheiden betreffende dit fraterhuis door M. Schoengen. Amsterdam, 1908. (Werken Historisch Genootschap Derde serie 13).
- Scholten 1906 – R. Scholten, *Gaesdonck. Geschichte des Klosters der regulierter Chorherren, des Hülfspriesterseminars oder Priesterhauses und des Collegium Augustinianum bis 1873*. Münster, 1906.
- Stahl 1994 – I. Stahl, *Die Handschriften der Klosterbibliothek Frenswegen*. Wiesbaden, 1994.
- Staubach 1991 – N. Staubach, 'Pragmatische Schriftlichkeit im Bereich der Devotio moderna'. In: *Frühmittelalterliche Studien* 25 (1991), p. 418-461.
- Staubach 1994 – N. Staubach, 'Von der persönlichen Erfahrung zur Gemeinschaftsliteratur. Entstehungs- und Rezeptionsbedingungen geistlicher Reformtexte im Spätmittelalter'. In: *OGE* 68 (1994), p. 200-228.
- Staubach 1997a – N. Staubach, 'Gerhard Zerbolt van Zutphen und die Apologie der Laienlektüre in der Devotio Moderna'. In: Th. Kock en R. Schlusmann, *Laienlektüre und Buchmarkt im späten Mittelalter*. Frankfurt am Main [enz.], 1997, p. 221-289.
- Staubach 1997b – N. Staubach, 'Memores pristinae perfectionis. The importance of the Church Fathers for Devotio moderna'. In: *The Reception of the Church Fathers in the West. From the Carolingians to the Maurists*. Dl. 1. Red. I. Backus. Leiden [enz.], 1997, p. 405-469.
- Staubach 2000 – N. Staubach, 'Diversa raptim undique collecta: Das Rapiarium im geistlichen Reformprogramm der Devotio moderna'. In: *Literarische Formen des Mittelalters: Florilegien Kompilationen Kollektionen*. Uitgeg. door K. Elm. Wiesbaden, 2000, p. 115-147. (Wolfenbütteler Mittelalter-Studien 15).
- Staubach 2004 – N. Staubach, 'Zwischen Kloster und Welt? Die Stellung der Brüder vom gemeinsamen Leben in der spätmittelalterlichen Gesellschaft. Mit einem Anhang: Neue Quellen zum Grabow-Konflikt'. In: *Kirchenreform von unten. Gerard Zerbolt van Zutphen und die Brüder vom gemeinsamen Leben*. Red. N. Staubach. Frankfurt am Main [enz.], 2004, p. 368-426. (Tradition – Reform – Innovation. Studien zur Modernität des Mittelalters 6).
- Steininger 1997 – Chr. Steininger, *Die ideale christliche Frau. Eine Studie zum Bild der idealen christlichen Frau bei Hieronymus und Pelagius*. St. Ottilien, 1997. Diss. München.
- Stooker en Verbeij 1993 – K. Stooker en Th. Verbeij, "'Uut Profectus". Over de verspreiding van Middelnederlandse kloosterliteratuur aan de hand van de "Profectus religiosorum" van David van Augsburg'. In: Th. Mertens e.a., *Boeken voor de eeuwigheid. Middelnederlands geestelijk proza*. Amsterdam, 1993, p. 318-340 en 476-490. (Nederlandse literatuur en cultuur in de middeleeuwen 8).
- Stooker en Verbeij 1997 – K. Stooker en Th. Verbeij, *Collecties op orde. Middelnederlandse handschriften uit kloosters en semi-religieuze gemeenschappen in de Nederlanden*. 2 dln. Leuven, 1997. Diss. Leiden. (Miscellanea Neerlandica 15-16).
- Stracke 1935a – D.A. Stracke, 'Ene corte glose opt Pater noster'. In: *OGE* 9 (1935), p. 275-301.
- Stracke 1935b – D.A. Stracke, 'Corte glose op die engelsche grueten'. In: *OGE* 9 (1935), p. 388-401.
- Stutvoet-Joanknecht 1990 – C.M. Stutvoet-Joanknecht, *Der Byen Boeck. De Middelnederlandse vertalingen van Bonum universale de apibus van Thomas van Cantimpré en hun achtergrond*. Amsterdam, 1990. Diss. VU Amsterdam.
- Taal 1960 – J. Taal, *De Goudse kloosters in de Middeleeuwen*. Hilversum, 1960. Diss. Nijmegen.
- Tentoonstellingscatalogus Thomas a Kempis 1971 – Thomas a Kempis en de Moderne Devotie. Brussel, 1971. (Tentoonstellingscatalogus).
- Vennebusch 1980 – J. Vennebusch, *Die theologischen Handschriften des Stadtarchivs Köln*. Dl. 2: *Die Quart-Handschriften der Gymnasialbibliothek*. Keulen [enz.], 1980. (Mitteilungen aus dem Stadtarchiv Köln Sonderreihe, Die Handschriften des Archivs 2).
- Vennebusch 1983 – J. Vennebusch, *Die theologischen Handschriften des Stadtarchivs Köln*. Dl. 3: *Die Oktav-Handschriften der Gymnasialbibliothek*. Keulen [enz.], 1983. (Mitteilungen aus dem Stadtarchiv Köln Sonderreihe, Die Handschriften des Archivs 3).
- Vennebusch 1993 – J. Vennebusch, *Die homiletischen und Hagiographischen Handschriften des Stadtarchivs Köln*. Dl. 1: *Handschriften der Gymnasialbibliothek*. Keulen [enz.], 1993. (Mitteilungen aus dem Stadtarchiv Köln Sonderreihe, Die Handschriften des Archivs 6).
- Verfasserlexikon 1981 – K. Ruh e.a., *Die deutsche Literatur des Mittelalters. Verfasserlexikon*. Band 3. 2e herz. druk. Berlin [enz.], 1981.
- De Vogüé 1978-1980 – Grégoire le Grand, *Dialogues*. Ed. A. de Vogüé, vert. P. Antin. 3 dln. Parijs, 1978, 1979 en 1980. (Sources Chrésiennes 251, 260 en 265).
- De Vooyo 1926 – C.G.N. de Vooyo, *Middelnederlandse legenden en exempelen. Bijdrage tot de kennis van de prozalitteratuur en het volksgeloof der Middeleeuwen*. Herz. uitgave. Groningen [enz.], 1926.
- De Vreese 1900-1902 – W. De Vreese, *De handschriften van Jan van Ruusbroec's werken*. Gent, 1900-1902.
- De Vreese 1927 – W. De Vreese, "'Die materie van den sonden"'. In: *OGE* 1 (1927), p. 191-203.
- Warnar 2003 – G. Warnar, *Ruusbroec. Literatuur en mystiek in de veertiende eeuw*. Amsterdam, 2003.

- Warnar 2005 – G. Warnar, 'Ruusbroec op bed. Over leefregels en leermeesters in Middelnederlandse teksten'. In: *TNTL* 121 (2005), afl. 2, p. 117-130.
- Warnar 2008 – G. Warnar, 'A Medieval Dutch Homiliary and the Bibliotheca Neerlandica Manuscripta'. In: *Manuscript Studies in the Low Countries. Proceedings of the 'Groninger Codicologendagen' in Friesland, 2002*. Red. A.M.W. As-Vijvers, J.M.M. Hermans en G.C. Huisman. Groningen [enz.], 2008, p. 319-329. (Boekhistorische reeks 3).
- Webber 1988 – Ph. E. Webber, 'Medieval Netherlandic manuscripts in the Huntington Library'. In: *Archief- en Bibliotheekwezen in België* 59 (1988), p. 9-55.
- Weijers 1987 – O. Weijers, *Terminologie des universités au XIIIe siècle*. Rome, 1987. (Lessico Intellettuale Europeo 39).
- Weijers 1993 – O. Weijers, 'Le vocabulaire du Collège de Sorbonne'. In: *Vocabulaire des collèges universitaires (XIIIe-XVIe siècles)*. Actes du colloque Leuven 9-11 avril 1992. Red. O. Weijers. [z.p.], 1993, p. 9-25. (CIVICIMA Études sur le vocabulaire intellectuel du moyen âge 6).
- Weiler 1974 – Neerologie, kroniek en cartularium c.a. van het fraterhuis te Doesburg (1423-1559). Uitg. en inl. door A.G. Weiler met aantek. van A. Gruijs. Leiden, 1974. (Kerkhistorische Bijdragen 4).
- Weiler 1997 – A.G. Weiler, *Volgens de norm van de vroege kerk. De geschiedenis van de huizen van de broeders van het Gemene leven in Nederland*. Nijmegen, 1997, p. 26-54. (Middeleeuwse studies 13).
- Weiler 1999 – A.G. Weiler, 'The Dutch Brethren of the Common Life, critical theology, Northern Humanism and Reformation'. In: *Northern Humanism in European context, 1469-1625. From the "Adwert Academy" to Ubbo Emmius*. Red. F. Akkerman, A.J. Vanderjagt en A.H. van der Laan. Leiden [enz.], 1999, p. 307-332. (Brill's studies in intellectual history 94).
- Weiler 2006 – A.G. Weiler, *Het morele veld van de Moderne Devotie, weerspiegeld in de Gnotosolitos parvus van Arnold Gheyloven van Rotterdam, 1423. Een Summa van moraaltheologie, kerkelijk recht en spiritualiteit voor studenten in Leuven en Deventer*. Hilversum, 2006. (Middeleeuwse Studies en Bronnen 96).
- Wierda 1995 – L.S. Wierda, *De Sarijs-handschriften. Laat-middeleeuwse handschriften uit de IJsselstreek*. Zwolle, 1995.
- Wierda 1996 – L.S. Wierda, 'Moderne devoten en hun boekproductie. Enkele observaties betreffende de boekproductie bij Windesheimers en fraters'. In: *Windesheim 1395-1995. Kloosters, teksten, invloeden*. Red. A.J. Hendrikman, P. Bange, R.Th.M. van Dijk e.a. Nijmegen, 1996, p. 98-127. (Middeleeuwse studies 12).
- Van de Wijnpersse 1938 – H. van de Wijnpersse, *Oerloy der Ewigher Wijsheit (Horologium Sapientiae door Henricus Suso O.P.)*. Groningen [enz.], 1938.
- Van Woerkum 1951 – M. van Woerkum, *Het Libellus "Omnes, inquit, artes". Een raparium van Florentius Radewijns*. Tiel, 1951. (Overdruk uit OGE 25 (1951)).
- Wormgoor 2007 – I. Wormgoor, *Uit vrije wil en voor zijn zielenheil. Kerkelijke instellingen in Zwolle en hun functioneren binnen de stedelijke samenleving tot 1580*. Zwolle, 2007.
- Zieleman 1978 – G.C. Zieleman, *Middelnederlandse epistel- en evangeliereken*. Diss. Leiden, 1978. (Kerkhistorische bijdragen 8).
- Zieleman 1984 – G.C. Zieleman, *De preek bij de moderne devoten. Een verkenning*. Deventer, 1984.

Elektronische bronnen

Websites:

- BNM – Bibliotheca Neerlandica Manuscripta: <http://bnm.leidenuniv.nl>
- ISTC – Incunabula Short Title Catalogue: <http://www.bl.uk/catalogues/istc>
- Catalogus Kongelige Bibliotek Kopenhagen – <http://www.kb.dk/elib/mss/vm/kath-en.htm>
- Letterkundig lexicon voor de neerlandistiek – <http://www.dbnl.org/tekst/borkoo1letto1>
- Manuscripta Mediaevalia – <http://www.manuscripta-mediaevalia.de>

Registers

Handschriften en archivalia

- olim Van Alfen (Doorn) 21 172
Alkmaar, Regionaal Archief, Archief Klooster Oude Hof, inv. nr. 4 174
Amsterdam, UB I E 26 195, 196
-, UB I G 47 94-95, 212, 253
Anholt, Fürstlich Salm-Salm'sche Bibliothek 45 77, 122
Antwerpen, Museum Plantijn-Moretus M 107 190, 191
-, Ruusbroecgenootschap 79 90, 200-201, 202
Arnhem, Openbare Bibliotheek 7 243
Berlijn, SPK 437 30, 189, 191
-, SPK Germ. Fol. 242-243 166, 167
-, SPK Germ. Fol. 1026 166
-, SPK Germ. Oct. 185 198, 199, 200
-, SPK Germ. Oct. 190 198, 199, 200
-, SPK Theol. Lat. Fol. 46A-C 166
Bonn, UB S 293 166
-, UB S 315 166, 167
Boston, Museum of Fine Arts 09.634 51
Brugge, GS 197-122 90, 212, 213
Brussel, KB 380-382 51
-, KB 581 51
-, KB 1805-08 243
-, KB 2285-301 182
-, KB 2559-62 175-177, 186
-, KB 8849-59 17, 22-24, 51, 198-200, 204
-, KB 11817-40 195, 196
-, KB 11885-93 193-194
-, KB 19407 171
-, KB 19408-09 171
-, KB 19549 72, 180-185, 186, 187
-, KB IV 124 (hs. B) 51, 106-124, 126-140, 210-211, 234-238
-, KB IV 178 212, 214
Darmstadt, Hessische Landes- und Hochschulbibliothek 842 51
Den Haag, KB 75 E 12 90, 212, 213
-, KB 128 G 16 204
-, KB 135 G 21 172
-, KB 70 H 69 17, 51
-, KB 70 H 78 143
-, Museum Meermanno 10 D 32 52
Deventer, Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek hs. I,40 (101 F 12) 160
-, Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek hs. I,43 (101 F 9) 77
-, Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek hs. I,45 (101 F 11) 95
Düsseldorf, Universitätsbibliothek B 64 30, 189, 191
Gaesdonck, Collegium Augustinianum 12 166
-, Collegium Augustinianum 14 166
-, Collegium Augustinianum 15 166
-, Collegium Augustinianum 16 166, 167
-, Collegium Augustinianum 17 166, 167
-, Collegium Augustinianum 18 166
Gent, KANTL 9 90, 212, 213
Gouda, Gemeentearchief Weeshuisarchief no. 11 203-204
Kassel, Landesbibliothek Ms. Theol. Fol. 56 182
Keulen, Stadtarchiv GB 4° 60 33, 189, 191-192, 196-197, 198
-, Stadtarchiv GB 4° 82 202, 203
-, Stadtarchiv GB 4° 100 189, 190, 191
-, Stadtarchiv GB 4° 166 110
-, Stadtarchiv GB 4° 169 36, 196, 198
-, Stadtarchiv GB 8° 41 51
-, Stadtarchiv GB 8° 54 196, 198
-, Stadtarchiv GB 8° 70 51
-, Stadtarchiv GB 8° 76 51
Leeuwarden, Provinciale Bibliotheek van Friesland 681 Hs. 51
-, Provinciale Bibliotheek van Friesland 686 Hs. 73
Leiden, UB BPL 2231 (hs. L) *passim*
-, UB BPL 2692 166, 167
-, UB BPL 2895 166, 167
-, UB BPL 3477 89-90, 94, 212, 214
-, UB Ltk. 224 182
-, UB Ltk. 251 90, 212, 213
-, UB Ltk. 281 166
-, UB Ltk. 336 90, 94, 212, 213, 214
-, UB Ltk. 1874 89-90, 94, 212, 213, 214, 215
Leuven, Maurits Sabbebibliotheek MS 5000 12 B I (olim Nijmegen, Provinciebibliotheek van de Jezuïeten, MS 5000 12 B I) 151, 178-180, 186, 247-248
Londen, British Library, Add. 10287 185-186

–, British Library Royal 1 C. V-VI 51
 Lübeck, Stadtbibliothek hs. theol. germ. 11 160
 Münster, Nordrhein-Westfälisches Staatsarchiv Alter-
 tumsverein 47 51
 Nijmegen, RAN CC 18 92, 212, 213, 215
 –, UB 188 91-92, 166, 212
 Rotterdam, Gemeentebibliotheek 9661 182
 San Marino, Huntington Library HM 1048 95
 Trier, Bistumsarchiv 95 117 30, 190
 Utrecht, MCC ABM 111 52
 –, MCC BMH 77 90, 94, 212, 213, 214
 –, MCC BMH SJ 92 93, 212, 215
 –, MCC Warmond 92 A 10 171
 –, UB 31 51
 –, UB 403 51

Plaatsnamen

Albergen, broeders van het gemene leven 46
 Alkmaar, tertiariissen (Sint-Catharina / Oude Hof)
 174-175
 Amersfoort 40, 54, 55, 162, 164, 169-175
 –, broeders van het gemene leven (Sint-Jan) 169-
 170
 –, Sint-Pietersgasthuis 169
 –, stadsschool 54
 –, tertiariissen (Sint-Agatha) 16, 80, 100, 170-175,
 200, 206
 –, tertiariissen (Sint-Agnes) 170, 171, 172, 173
 Amsterdam 195
 –, regulariissen (Sint-Maria Magdalena) 93, 215
 Antwerpen 41
 Arnhem, regulariissen (Sint-Agnes) 91, 167
 –, regulariissen (Sint-Paulus en Sint-Agnes) 212
 –, regulieren (Mariënborn) 165
 Bazel 37, 39, 192, 194
 Berne, premonstratenzers 25
 Betlehem 199
 Beverwijk, regulieren (Sion) 37, 39, 195
 Bommel 205
 Braunschweig 197
 Brussel 152, 211
 –, regulieren (Groenendaal) 97, 175, 176, 214
 Clairvaux, cisterciënzers 52, 131, 191
 Chełmno 49
 Delft, broeders van het gemene leven 55, 72
 –, tertiariissen 172
 Den Bosch, broeders van het gemene leven 34, 48, 58
 –, stadsschool 34, 54
 Den Haag 197
 Deventer 18, 22, 29, 38, 40, 41, 45, 48, 54, 56, 73, 76,
 113, 202
 –, broeders van het gemene leven (Heer-Florenshuis)
 16, 20, 22, 25, 31, 34, 35, 43, 46, 48, 53, 54, 56, 58, 73,
 77, 106, 141, 169, 170, 198, 204, 210

–, UB cat. 380 197, 198
 –, UB 3 L 6 (hs. U) passim
 –, UB 8 L 16 22
 –, UB 8 E 29 (hs. U-lat) 106-124, 126-140, 208-210,
 234-238
 Wenen, ÖNB Cod. 4287 143
 –, ÖNB Cod. 12868 68
 –, ÖNB Cod. 15416 89, 90, 212, 214, 215
 Zwolle, Historisch Centrum Overijssel coll. Emma-
 nuelshuizen 15 51
 –, Historisch Centrum Overijssel coll. Emmanuels-
 huizen 17 51
 –, Historisch Centrum Overijssel coll. Emmanuels-
 huizen VI 51
 –, Kapittel 21, 42, 46, 48, 74
 –, Nova Domus 25
 –, stadsschool 18, 39
 –, zusters van het gemene leven 38, 198
 –, zusters van het gemene leven (Brandeshuis) 95
 –, zusters van het gemene leven (Buiskenhuis) 74,
 75
 –, zusters van het gemene leven (Meester-Geertshuis)
 69, 72, 73, 74, 75
 Deinze, regulariissen (Sint-Margaretha) 213
 Diepenveen, regulariissen 24, 25, 69, 74, 133, 167
 Dikninge, benedictijnen 56
 Doesburg 27, 28, 33, 133, 199
 –, broeders van het gemene leven 24, 45, 47, 48, 72
 –, stadsschool 27, 47, 72
 –, tertiariissen 172
 Dordrecht, regulieren (Eemstein) 68, 165, 168, 169,
 175
 Düsseldorf, kruisheren 36, 189
 Eemstein zie Dordrecht
 Elzegem (bij Oudenaarde), regulieren 37
 Emmerich, broeders van het gemene leven 77
 Freiburg, universiteit 37, 194
 Frenswegen (bij Nordhorn), regulieren 22, 24, 37, 38,
 56, 107, 164, 202, 208
 Gaesdonck (bij Goch) 85, 164
 –, regulieren 16, 79, 85, 162, 164-169, 205
 Geldern, zusters van het gemene leven (Nazareth)
 165, 166, 167
 Gent, regulariissen (Galilea) 176, 177
 Gouda, broeders van het gemene leven (Collatiebroe-
 ders / Collatiehuis) 24, 54, 55, 72, 184, 204
 –, Heilige-Geestmeesters 35, 203-204
 Goch 16, 79, 85, 86, 164, 167, 169, 205
 Groningen 14, 20, 41, 56
 –, broeders van het gemene leven 48, 54, 106, 210
 Haarlem, regulieren 37

- , tertiariissen (Sint-Maria Magdalena) 213
- Harderwijk, broeders van het gemene leven 20, 48, 54, 106, 210
- Herent (bij Leuven), regulieren (Sint-Maria) 214, 215
- Herxen 18, 19
- Hildesheim, broeders van het gemene leven 190
- Hoei, kruisheren 38, 39, 202
- Hulsbergen, broeders van het gemene leven 34, 45, 46, 47, 54, 204
- Jeruzalem 95, 113, 124, 129
- Kalkar 165
- Kampen 40, 41, 44
- , broeders van het gemene leven 53
- , minderbroeders 45
- Kana 121, 123
- Keulen 39
- , aartsbisschop 164
- , benedictijnen (Groß Sankt Martin) 36, 38, 189, 202
- , curie 21, 49
- , kruisheren 36, 37, 38, 39, 189, 196
- , universiteit 56, 193
- Kleef 85, 86
- , hertog 49, 133
- , premonstranzers (Bedburg) 165
- Korinthe 133
- Konstanz, concilie 57
- Leiden, dominicanessen (Sint-Maria Magdalena) 213, 214
- Leuven, broeders van het gemene leven 52
- , regulieren (Sint-Maartensdal) 37, 190, 195
- Luik, kruisheren 38, 202
- Maasbommel 205
- Mariënborn zie Arnhem
- Moerkerke (bij Brugge), regularissen (Sint-Elisabeth) 212, 213
- Münster, Colloquium 54
- Nazaret 113
- Neerbosch (bij Nijmegen), regularissen (Sint-Agnes) 165, 166
- Neuß, Kapittel 165
- Nijmegen, broeders van het gemene leven 106, 210
- , tertiariissen (Groesbeekhof) 212, 213, 215
- , tertiariissen (Hessenberg) 212, 213, 215
- , zusters van het gemene leven (Bethlehem) 165
- Oignies 139
- Oss 205
- Oudenaarde 37, 153
- Oudergem (bij Brussel), regulieren (Rooklooster) 68, 127, 168, 169
- Oxford, universiteit 62
- Parijs 132, 210
- , Notre Dame 104
- , universiteit 33, 57, 62
- Renkum, regularissen (Onze-Lieve-Vrouw) 165
- Rome 35, 155, 157, 158, 159, 244
- Rooklooster zie Oudergem
- Stein, regulieren 72
- Tessalonica 133
- Tiel, regularissen (Sint-Agnes) 165
- Trier, regulieren (Eberhardsklausen) 38, 202
- Utrecht 51
- , benedictijnen (Sint-Paulus) 38, 197
- , bisschop 21, 41, 42, 44, 46, 55, 56, 72, 171, 174
- , broeders van het gemene leven 34, 54
- , Dom 40
- , Kapittel 170, 174
- , Schisma 45, 47
- , Sint-Salvatorkerk 56, 189
- , tertiariissen 38, 198
- , tertiariissen (Sint-Caecilia) 173
- Warmond, tertiariissen 172
- Weesp, tertiariissen (Oude Convent) 172, 213, 214
- Windesheim 44, 107
- , Hervormde Kerk 24
- , Kapittel 13, 38, 54, 55, 56, 57, 59, 66, 67, 68, 69, 107, 164, 165, 166, 168, 171, 176, 202
- , regulieren 14, 19, 21, 22, 23, 24, 35, 45, 51, 54, 59, 68, 165
- Woudrichem 25
- Xanten, cisterciënznerinnen (Fürstenberg) 52
- , tertiariissen (Sint-Agnes) 165
- Zaltbommel, regulieren (Sint-Pieterswiël) 205
- Zutphen 41, 57
- Zwolle passim
- , begijnen (Oldeconvent) 42, 45
- , broeders van het gemene leven (Gregoriushuis / Domus maior) passim
- , Colloquium 48, 54-55
- , Domus minor / parva / proxima / vicina 49, 53
- , Domus pauperum dericorum 49
- , Onze-Lieve-Vrouwekapel 40
- , regulieren (Bethlehem) 43, 45, 74, 165, 168, 194
- , regulieren (Sint-Agnietenberg) 51, 52, 54, 74, 194
- , Sint-Michaëlskerk 40, 41, 42, 46
- , stadsschool 32, 41, 42, 45, 46, 54, 96, 113, 114, 149
- , zusters van het gemene leven 21, 43, 44, 49
- , zusters van het gemene leven / regularissen (huister Maat) 74
- , zusters van het gemene leven (Kadeneterhuis) 44, 74
- , zusters van het gemene leven (Kinderhuis) 44, 74
- , zusters van het gemene leven (Wytenhuis) 38, 74, 201

Personen en werken

- Aäron 127
 Abraham 130
 Achan 127
 Acta beati Francisci 128, 226, 233
 Adam Daems 166
 Ad apostolatus 144
 Adrianus Carthusiensis 203
 Agnes 199
 Albert Paep van Kalkar 17, 26, 28, 35, 49, 133
 Alcherus van Clairvaux, *De diligendo Deo* 80, 101, 119, 162, 220, 233, 241
 Aleida Dreyer 44
 Ambrosius 103, 128, 183, 190
 Amos 129
 Andries van der Meulen 153
 Antonius abt 70, 128, 134
 Aquila 133
 Arnold Gheyloven, *Gnotosolitos parvus* 35
 Arnold van Schoonhoven 73-74
 Arnold Willems 38, 56, 57
 Arnoldus van Broeckhusen 52
 (Pseudo-)Augustinus 36, 91, 125, 126, 128, 129, 130, 133, 134, 142, 143, 145, 154, 176, 181, 183, 185, 186, 189, 190, 229, 239
 -, brieven 126, 143
 -, *Confessiones* 126
 -, *Contra Julianum* 126
 -, *De civitate Dei* 52, 126
 -, *De diligendo Deo / Sunte Augustinus ghedachten* zie Alcherus van Clairvaux
 -, *De libero arbitrio* 126, 127
 -, *De opere monachorum* 126
 -, *De sancta virginitate* 126
 -, *De trinitate* 126, 127
 -, *Enarrationes in psalmos* 214
 -, kloosterregel 43, 49, 54, 74, 126, 171
 -, preken 89, 90, 91, 94, 126, 212, 213, 214, 226, 229, 230, 233, 239
 Bartholomeus Ruremundanus 189
 Baruch 91
 Basilius 128, 190
 Beda Venerabilis 126, 128, 136, 138
 -, homilieën 90, 131, 132, 139
 Benedictus van Nursia 156, 157
 -, kloosterregel 61, 127, 190
 (Pseudo-)Bernardus van Clairvaux 38, 52, 63, 91, 105, 125, 126, 128, 129, 133, 136, 142, 176, 181, 186, 190, 232
 -, brieven 52
 -, *De consideratione* 126
 -, *De ordine vitae* 212
 -, *De XII gradibus humilitatis* 126
 -, *Epistola ad fratres de monte Dei* 126, 133, 134
 -, *Epistola ex persona Eliae monachi ad parentes suos* 92, 131, 132, 201, 213, 227
 -, *Formula honestae vitae* 201
 -, *Instructio sacerdotis* 92, 212, 225
 -, *Meditationes piissimae de cognitione humanae conditionis* 102, 201, 222, 223, 238
 -, preken 11, 52, 92, 94, 95, 101, 116, 126, 131, 134, 135, 136, 163, 166, 212, 213, 215, 231, 232
 -, *Tractatus de interiori domo seu de conscientia aedificanda* 102, 214, 222, 238
 Bernt van Dinslaken 75
 Bertold ten Hove 43
 Bijbelvertaler van 1360 146
 -, vertaling van Jacobus de Voragine, *Legenda aurea* 95
 -, Zuidnederlandse vertaling van Gregorius, *Dialogen* 156-160, 243-247
 Boëthius 53
 Boexcken vander edelre doecht der verduldicheit 214
 Bonaventura 37, 91, 97, 172, 190
 -, collaties over de Tien Geboden 63, 65
 -, *Lignum vitae* 114
 -, *Soliloquium* 103, 151, 222, 223, 238
 -, *Vanden vier oefeningen* 151
 Bonnejoy, dr. 210
 Broederboek van Deventer 36, 38
 Broederboek van Zwolle 22
 Caecilia 199
 Caesarius van Arles 143
 Caesarius van Heisterbach, *Dialogus miraculorum* 104, 128, 129, 224, 225, 226, 228, 229, 230
 Catharina 199
 Chur 127
 Claus van Euskerken 74, 75
 Clemens VI, brieven 196
Constitutiones Capituli Windshemensis 67-68
Constitutiones Monialium 67-68
Consuetudines van Emmerich 77
 Cyprianus 190
 Daniël 129, 197
 David 104
 David van Augsburg 114, 128, 129, 181
 -, *Profectus religiosorum* 116, 126, 135, 136, 150, 163, 172, 196, 227, 228, 229, 231, 232, 239
 David van Bourgondië 72, 74
 Der mynnen regel 175
 Der sielen troest 156
 Des coninx summe 181
 Desiderius Erasmus 33, 58, 59
 Deschamps, J. 12-13, 89
 Dirc van Herxen *passim*
 -, *Aliud est bene vivere* 31, 37, 57, 193-194
 -, brief aan de Heilige-Geestmeesters van Gouda 35, 203-204
 -, *Consuetudines* 27, 30, 31-32, 36, 37, 48, 51, 57, 66, 69-72, 137, 161, 192, 194-195

- , *Copulata pro confessore sororum* 29, 32, 37, 195–196
- , *De communi vita* 31, 32, 37, 112, 192–193, 208, 210, 235
- , *De desiderio moriendi* 28, 29, 34, 202, 203
- , *De duplici modo se exercitandi* 28, 29, 34, 202
- , *De utilitate monachorum* 29, 30–31, 36–37, 127, 189–191, 196, 197
- , *De vita cristiana* 28, 36, 155, 227
- , *Devota exercitia* 29, 34–35, 38, 202–203
- , *Devote et interne oraciones* 28–29, 34, 202
- , *Eerste Collatieboek passim*
- , *Examen post completorium zie Exercitium utile*
- , *Exercitium utile* 34, 202, 203
- , *Latijnse collationale* 13, 15–16, 27, 29, 30, 31, 36, 37, 52, 78, 90, 96, 106–124, 126–128, 129, 130–140, 152, 154, 182, 183, 189, 190, 192, 197, 208–211, 234–238
- , *liederen* 19, 27, 28, 29, 33–34, 36, 38, 198–200, 204
- , *Notabilia dicta* 29, 35, 38, 204
- , *passietekstjes* 34, 202
- , *pedagogische traktaten* 29, 32–33, 36, 37, 38, 45, 189, 191, 196–198
- , *quaestio* 31, 37, 189, 191–192
- , *Remedia sive consolationes contra quedam adversa spiritualibus accidentia* 28, 34–35, 202, 203
- , *Speculum iuvenum* 38, 45, 197
- , *traktaajes over het Ave Maria en het Onze Vader (Latijn)* 13, 28, 29, 34, 202–203
- , *traktaatjes over het Ave Maria en het Onze Vader (Mnl.)* 13, 34, 36, 38, 80, 90, 128, 200–202, 206, 207
- , *Tweede Collatieboek* 13, 15, 79, 90, 92, 93–95, 99, 100, 122, 123, 167
- Dominicus 59, 62
- Eckhart 142, 144, 145, 167
- Egbert ter Beek 35
- Elisabeth van Hongarije 172, 180, 212, 213, 215
- Pseudo-Eusebius, *Epistola de morte Hieronymi* 228
- Everard Foec 56
- Exodus 91, 127
- Ezra 129
- Florens Radewijns 20, 25, 46, 53, 73, 125
 - , *Libellus «Omnes, inquit, artes»* 16, 97, 113–116, 120, 122, 151
 - , *Tractatulus devotus* 113
- Francesco Petrarca 35, 127
 - , *De remediis utriusque fortunae* 35, 203
 - , *De viris illustribus* 127
 - , *De vita solitaria* 35, 127–128, 129
- Franciscus van Assisi 59, 128, 240
 - , *regel van de derde orde* 54, 170, 174
- Franciscus de Maironis 189
- Frederik van Blankenheim 41, 44, 45, 55, 56, 174
- Frederik van Heilo 37, 39, 195, 196
- Geert Grote 45, 46, 53, 59, 73, 128, 150, 190
 - , *De matrimonio* 129, 147, 148, 149
 - , *De sacris libris studendis* 125, 127, 151, 152
 - , *Zedelijke toespraak* 148, 156, 180, 248
- Genesis 127, 130
- Gerard Scadde van Kalkar 17, 22, 23, 26, 46
- Gerard Zerbolt van Zutphen 25, 39, 58, 97, 125, 128, 168
 - , *De libris teutonicalibus* 56, 57, 141–143, 182
 - , *De spiritualibus ascensionibus* 52, 161, 172, 196
 - , *De vestibus pretiosis* 101, 110, 126, 128, 129, 151, 153–155, 181, 190, 191, 227
 - , *Super modo vivendi* 31, 39, 55–56, 66, 117, 126, 128, 136, 137, 141–146, 154, 178, 182, 189, 193, 233, 239, 247
- Gerardus Leodiensis, *Liber de preparacione cordis* 208, 210
- Gerardus Vollenhoe 52, 74
- Gerardus van Xanten 52
- Gerlach Peters 151
- Gertrude Kadeneter 44
- Georgius Macropedius 34
- Gerwinus van Hameln 197
- Gherit Albertsz 204
- Gideon 129
- Gijsbert Dou 170
- Godfried van Toorn van Meurs 170
- Goeswinus Herck 52
- Gosen Tyasen 43
- Gregorius de Grote 91, 101, 103, 106, 108, 126, 128, 129, 136, 142, 176, 181, 186, 190, 210, 211, 239
 - , *Dialogen* 82, 101, 105, 126, 151, 155–160, 182, 223, 224, 225, 226, 227, 230, 231, 232, 233, 242–247
 - , *Dialogen (Noordnederlandse vert.)* 156–160, 243–247
 - , *Dialogen (Zuidnederlandse vert.)* 156–160, 243–247 (zie ook Bijbelvertaler van 1360)
 - , *homilieën* 104, 126, 131, 138, 182, 223, 224, 226, 229, 232
 - , *Moralia in Job* 126, 229
 - , *Regula pastoralis* 126
- Gregory, J.L.G. 207
- Guerricus, *preken* 52
- Handelingen der apostelen 125, 129, 133, 142
- Hebreeën 145
- Heerkens, Ph.A. 208
- Heinrich von Friemar 189
 - , *De quatuor instinctibus* 126, 127, 129
- Helmicus Amoris 39
- Helmicus Joekeren 165
- Hendrik Bruin 73
- Hendrik Herp 55
 - , *Spiegel der volcomenheit* 171
- Hendrik Mande 151
- Hendrik Voppens 42, 46
- Hendrik van Alkmaar 74
- Hendrik van Compostella 61
- Hendrik van Herxen 17, 28, 49, 52
- Hendrik van Kalkar 36
- Henric van Arnhem, *kroniek* 184
- Henricus Boyc 136

- Henricus Pomerius 175
 Henricus Suso 91, 128, 190
 –, *Horologium* 52, 101, 103, 104, 105, 125, 126, 130, 151-152, 223, 224, 226, 229, 238
 –, *Horologium* (Noordnederlandse red.) 151-152
 –, *Horologium* (Zuidnederlandse vert.) 151-152
 Henricus Vaeck 167-168
 Henricus de Hassia 38, 115, 127, 197
 Herman Droem 51
 Herman Noertberghe 18
 Hermannus Elborch 173
 (Pseudo-)Hiëronymus 91, 93, 103, 126, 128, 129, 133, 136, 147, 176, 181, 182, 183, 185, 186, 190, 192, 211, 215, 239, 240
 –, *brieven* 131, 132, 147, 166, 183, 227
 –, *Epistola ad Celantiam* 93, 101, 215, 233, 119, 141, 150, 174, 215, 221, 233, 240
 –, *homilieën* 138
 Hugo van Sint-Victor 63, 101, 126, 128, 135
 –, *De institutione novitiorum* 231
 Hugo van Straatsburg, *Compendium theologiae* 165
 Humbertus van Romans, *Epistola de tribus votis* (Mnl. vert.) 212
 Huydecoper, B. 79, 205, 206
 Ingen, J. van 170
Institutiones patrum 133
 Isidorus van Sevilla 128
 Jacob van Maerlant, *Spiegel historiael* 156
 Jacobus Philippi, *Reformatorium vitae clericorum* 37, 192, 193, 194, 195
 Jacobus de Paradiso 189
 Jacobus de Vitry 37, 195
 Jacobus de Voecht, *Narratio de inchoatione domus clericorum in Zwollis* 12, 15, 17-22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 34, 35, 38, 51, 52, 56, 57, 78, 99, 133, 151, 161, 164, 173, 174, 199, 202
 Jacobus de Voragine, *Legenda aurea* 128, 156, 225, 232
 –, *Legenda aurea* (Mnl. vert.) 95 (zie ook Bijbelvertaler van 1360)
 Jacobus van Breda 45, 202
 Jacobus van Enkhuizen 52
 Jan van Leeuwen 175
 Jan van Ruusbroec 152, 175
 –, *Die geestelike brulocht* 171
 –, *Vanden geesteliken tabernakel* 166
 –, *Vanden kerstenen ghelove* 113, 181
 Jan Stevens 176
 Jan de Wael, *Informieringheboec* 172
 –, *kroniek Sint-Agnesconvent Amersfoort* 170
 Jan van Schoonhoven 36, 37, 38, 39, 97, 189, 190
 –, *Epistola secunda in Eemsteyn* 189, 197
 Janne Gesensdr 172
 Jasper van Marburch 75
 Jan Gerson 33, 36, 37, 39, 57, 172, 192, 193, 195
 –, *De remediis contra pusillanimitatem* 189
 –, *Libellus de laudabili studio eorum trahentium parvulos ad Christum* 198
 –, *Tractatus de iuvenibus trahendis ad Christum* 33, 38, 198
 Jeremia 129
 Jesaja 91, 129, 154
 Jezus *passim*
 Jhesus Collacien / Lelienstock 76
 Job 91, 129, 197
 Johan Essekens van Ommen 45, 46
 Johan Hinne Rode 57
 Johan Pupper van Goch 57
 Johan Stempel 204
 Johan van Lemego 170
 Johan van Nijvel 136, 139-140
 Johannes abt 102
 Johannes evangelist 33, 132, 199, 240
 –, *Evangelic* 20, 21, 123, 145
 –, *brieven* 129, 176
 –, *Openbaring* 91, 129
 Johannes Brinckerinck 53, 74
 –, *collaties* 66, 69, 74, 75-76, 91, 212
 Johannes Busch 14, 15, 18
 –, *Chronicon Windeshemense* 18, 20, 56
 –, *Liber de reformatione monasteriorum* 57
 Johannes Cassianus, *Collationes patrum* 61, 113, 114, 126, 128, 144, 230
 –, *De institutis coenobiorum* 230
 Johannes Cele 42, 96, 113, 128, 136
 Johannes Chrysostomus 91, 93, 101, 126, 128, 130, 136, 138, 143, 144, 181, 185, 186, 190, 215, 239
 –, *homilieën* 89, 90, 94, 101, 213, 214, 230, 233
 Johannes Climacus 126, 131, 238
 –, *Scala paradisi* 128, 223, 230, 232
 Johannes Daniëls 165
 Johannes Duns Scotus, *Collationes Oxonienses et Parisienses* 62, 63
 Johannes Foyken 165-166
 Johannes Gobi, *De spiritu Guidonis* 196
 –, *Scala coeli* 226
 Johannes Scutken, *Bijbelvertaling* 51
 Johannes Tauler, *preken* 166
 Johannes Trithemius, *De scriptoribus ecclesiasticis* 29
 Johannes Vollenhoe 38, 45, 197
 Johannes Vos van Heusden 19, 35, 53
 Johannes Wijs 169
 Johannes de Doper 119, 121
 Johannes de Zutphania 39
 Johannes van Freiburg 154
 Johannes van Goch 204
 Johannes van Krakau 37
 Johannes von Paltz 189
 John Wycliffe 98
 Jordanus van Saksen 62
 Jozef 33, 197, 199
 Jozua 61, 127
 Judith 91

- Karel de Grote 127
 Klaagliederen 197, 198
 Kloos, W. 14
 Koningen 61, 127, 129
 Konrad von Eberbach, *Narratio de initio Cisterciensis ordinis* 52, 128, 166, 172, 223, 225, 230, 232
 Kroniek broederhuis Doesburg 24
 Kroniek broederhuis Gouda 24
 Lambert Paep 133
 Ledeboer, A.M. 208
 Leeken ghewoenten uit Eemstein / Rooklooster 68-69, 168
Legenda trium sociorum 128, 232
 Leonardus Zittard 197
 Liefard van Ulsen 21, 32, 49
 Livinus van Middelburg 47
 Lodewijk Philippi 194
 Lotharius van Segni (Innocentius III), *De miseria humanae conditionis* 151, 153
 Lucas 32, 90, 113, 121, 123, 124, 203
 Lucia 199
 Lucius abt 134
 Ludolphus van Saksen, *Vita Jesu Christi* 196
 Maleachi 138
 Mari Roelofsdr 172
 Maria 33, 65, 91, 104, 107, 123, 124, 132, 176, 197, 197, 199, 201, 248
 Margaretha Noertberghe 17, 18, 23-24
 Markus 197, 198
 Martinus Schindel 198
 Matteüs 31, 121, 131, 138
 Matthias Grabow 20, 30, 31, 33, 38, 55, 56-57, 192
 Mechtild von Hackeborn 190, 212
 -, *Liber specialis gratiae* 212
Metra de morte et de beatissima virgine 208, 210
 Meynold van Windesheim 18, 22, 46, 49
 Mozes 127, 129
 Mozes abt 114
 Nehemia 129
 Nicola da Milano, *Collationes de beata virgine* 65
 Nicolaas van Straatsburg, *Sermo de monte aureo* 197
 Passionale 52, 134, 176
 Paulus 133, 135, 137, 240
 -, brief aan de Korintiërs 145, 147, 149
 -, brief aan de Romeinen 123
 -, brief aan de Tessalonicenzen 133
 -, brieven 65, 91
 Peter Poeyn 165
 Peter Zwaninc 172
 Peter van Amsterdam 74
 Peter van Os 45
 Petrus, brieven 91
 Petrus Damianus 126, 184, 190
 -, *Institutio monialis* 223, 224
 Petrus Lombardus, *Sententiën* 176
 Petrus Naghel 156
 Petrus Venerabilis 63, 226, 238
 -, *De miraculis* 223
 Petrus de Tharentasia (Innocentius V) 52
 Petrus van Vladeracken 34
 Pierre d'Ailly 57, 192, 193
 Priscilla 133
 Psalmen 29, 68, 91, 122, 129, 134, 197
Remedia contra pericula circa canonem 208, 210
 Remigius van Auxerre 128-129
 Reynold van Drynen 46
 Richard Pafract 202
 Richard van Sint-Victor, *Explicatio in Cantica canticorum* 212
 Richteren 61, 129
 Riquinus Alardi 166
 Rochus Heyme 37, 190
 Rouveyre, E. 210
 Rover, M. 206
 Rudolf Dier van Muiden 76
 Rudolf van Diepholt 45
 Rutger van den Doem 170
 Ruth 97
 Salome van den Wiel 25, 133
 Samuël 104, 131, 197
 Sara 150
 Seneca 128, 190
 Simon Bermen 165
 Simon van Schoenhoven 169
 Six van Vromade, Jhr. 11, 206
 Smaragdus 127
 -, *Commentaria in Regulam Sancti Benedicti* 127
 -, *Diadema monachorum* 36, 127, 189
Speculum peccatoris 214
 Spreuken 197
 Straalman, W. 206
Sunte Augustinus ghedachten zie Alcherus van Clairvaux
 Sweertius, F., *Athenae Belgicae* 29
 Thietmarus, *Iter ad Terram Sanctam* 233
 Thomas de Celano, *Vita secunda sancti Francisci* 128, 233
 Thomas van Aquino 126, 127, 129, 143, 154, 176, 181
 -, *Summa theologiae* 192
 Thomas van Cantimpré, *Bonum universale de apibus* 52, 103, 128, 129, 132, 166, 171, 183, 186, 213, 215, 224, 225, 226, 227, 229, 230, 231, 233
 Thomas van Ierland, *Manipulus Florum* 97
 Thomas van Kempen 36, 113, 151, 189, 190
 -, *Agnietenbergkroniek* 18, 43, 46
 -, *Imitatio Christi* 14, 166, 214
 -, *novicenpreken* 126
 -, *vite van Geert Grote* 128
 -, *vite van Lidewij van Schiedam* 128
 Thonis van den Wiel 25, 133
 Tobias 91, 150, 197
Udonis Magdeburgensis inusitatum et horrendum mortis genus et terrificam damnatio 128, 225
 Ursula 199

- Vander achtersprake 212
 Vincent van Beauvais 97
 -, *Speculum historiale* 227
Vitaspatrum 61, 89, 101, 102, 103, 105, 112, 126, 128,
 133, 134, 222, 223, 224, 227, 228, 229, 230, 231, 232,
 233, 238
 Vreese, W. De 11-12, 13
 Werbould van Boscoop 55, 170
 Wessel Gansfort 57
 Wilhelmus Peraldus, *Summa de vitiis et virtutibus* 65
 Willem Hendriksz 169-170
 Willem Vornken 35, 43
 Willibrord 17
 Witte van Windesheim 46
Zusterboek van Diepenveen 24-25, 69, 133
Zusterboek van Emmerich 74
 Zweder van Culemborg 45

Curriculum vitae

Lydeke van Beek werd op 20 januari 1980 te Zwijndrecht geboren. In de periode 1992-1998 volgde zij gymnasiumonderwijs aan het Wartburg College te Rotterdam. Hierna begon zij met de studie Nederlandse taal en cultuur aan de Universiteit Leiden, die zij in 2004 afrondde met een scriptie over een aantal vijftiende-eeuwse handschriften afkomstig van de tertiarissen van Weesp. Van 2000 tot 2004 doceerde zij parttime Nederlands aan het Wartburg College te Rotterdam. In 2004 startte zij aan de Leidse Universiteit met haar promotieonderzoek naar Dirc van Herxen en zijn *Eerste Collatieboek*. Dit onderzoek voerde zij uit in het kader van het VIDI-project 'Men of letters. Medieval Dutch Literature and Learning' van dr. Geert Warnar. Haar promotieonderzoek bevindt zich op het snijvlak van letterkunde, geschiedenis en theologie – drie vakgebieden die haar voornaamste belangstelling genieten.